

УКРАЈИНСКИ ЈЕЗИК 4

Наставник: проф. др Људмила Поповић

-једносеместрални курс -

изборни курс
други семестар
3 ЕСП бода

Време одржавања: петак, 13.15-14.45 часова
Место одржавања: сала 27А

ЦИЉ НАСТАВЕ

Студент треба да на теоријском нивоу савлада основе морфологије глагола, да стекне навике компаративног и контрастивног проучавања украјинског и српског језика на морфолошком нивоу, да има увид у резултате савремених истраживања украјинске и српске лингвистике у области проучавања глаголских категорија и облика.

МЕТОДОЛОГИЈА И ОБЛИЦИ НАСТАВЕ

Предавања, тематске дискусије, презентација студентских истраживачких радова.

САДРЖАЈ КУРСА

УКРАЈИНСКИ ЈЕЗИК 4

Семантичка природа глагола. Перформативни глаголи. Полазна глаголска парадигма. Семантичко-синтаксичке категорије глагола. Морфолошке категорије глагола. Категорија персоналности/ имперсоналности. Имперсонални глаголи. Морфолошке карактеристике имперсоналних глагола. Неодређеност и уопштеност субјекта. Категорија лица. Потпуна и непотпуна лична парадигма глагола. Категорија времена. Инвентар временских облика у украјинском језику. Систем глаголских времена у украјинском језику у поређењу са српским. Транспозиција глаголских времена. Редукција глаголских времена у претериту у односу на прасловенско стање (корелација са српским). Семантички аорист и имперфект. Будуће време и епистемичка модалност. Место у глаголском систему плусквамперфекта и његове функције. Категорија времена. Инвентар временских облика у украјинском језику. Категорија начина. Начин и модалне категорије. Општа карактеристика категорије начина. Облици и употреба индикатива. Индикатив и епистемичка модалност. Кондиционал – грађење и употреба. Енклитичност кондиционалних наставака. Оптативни кондиционал. Кондиционал и модалне категорије. Облици и употреба императива. Заповедни императив. Два типа императивне парадигме у украјинском језику. Моделирање потпуне императивне парадигме. Императив и деонтичка модалност.

Категорија прелазности Морфолошки, семантички и етимолошки показатељи прелазности/ непрелазности глагола. Центар и периферја категорије прелазности у украјинском језику. Неутрализација прелазности.

Категорија стања. Однос логичког и граматичког субјекта. Маркираност пасива у односу на активно стање. Израженија употреба пасивних конструкција у украјинском језику у односу на српски. Предикативни безлични облици на –но, –то – као трансформи активних безличних конструкција.

Категорија аспектуалности. Опште карактеристике. Маркираност заступљености значења унутрашње границе радње. Лексичко-граматичка аспектуалност. Повезаност категорије аспектуалности са другим глаголским категоријама. Категорија вида. Општа карактеристика словенског глаголског вида. Видски парови и начин њиховог образовања у украјинском језику. Префиксација и суфиксација. Суплетивне основе. Глаголи са једним видом (perfectiva/imperfectiva tantum). Двовидски глаголи (разликовање вида помоћу граматичког контекста). Карактеристике глаголског вида у украјинском језику у односу на српски.

Категорија начина глаголске радње (категорија акционалности). Резултативни, фазни, количински глаголи и глаголи степена интензитета.

Глаголске конјугације. Разликовање глаголских конјугација помоћу суфикса инфинитивног облика. Две парадигме лично-временских флексија. Алтернација сугласника у основи презента. Парадигма глагола *бути*. Глаголски прилози. Структура глаголских прилога, њихове видске карактеристике. Синтаксичке и стилске специфичности употребе глаголских прилога у украјинском и српском језику.

Прилози. Функционалне карактеристике прилога. Типологија прилога: атрибутивни, модални, предикативни. Творба прилога и њихова хомонимија са другим врстама речи. Категорија степена поређења. Заменички прилози.

Речи-морфеме и речи-реченице.

Деривација глагола у украјинском језику.

Деривација прилога у украјинском језику.

ОБАВЕЗНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Поповић, Људмила. *Грамматика украинского языка. Морфология* (скрипта).
2. Вихованець, Іван, Городенська, Катерина. *Теоретична граматики української мови*, Київ, 2004. Може се наћи у: Библиотека славистичког семинара.
3. Пономарів, Олександр и др. *Сучасна українська мова*, Київ, 2001. Може се наћи у: Библиотека славистичког семинара.
4. Грищенко, Анатолій. *Сучасна українська літературна мова*, Київ: Вища школа, 1997. Може се наћи у: Библиотека славистичког семинара.
4. Русановский, Виталий и др. *Украинская грамматика*, Киев: Наукова думка, 1986. Може се наћи у: Библиотека славистичког семинара.

ОПИС ИСПИТА:

На испиту из Украјинског језика 4 студенти усмено одговарају на три питања која извлаче на цедуљи. Прво питање је из теоријског познавања морфологије

као нивоа језичког система, друго и треће се односи на карактеристике конкретне врсте речи у украјинском језику (граматичке категорије, парадигматика).

СПИСАК ИСПИТНИХ ПИТАЊА ИЗ УКРАЈИНСКОГ ЈЕЗИКА 4

1. Глагол као централна врста речи.
2. Полазна глаголска парадигма.
3. Перформативни глаголи.
4. Семантичко-синтаксичке категорије глагола.
5. Морфолошке категорије глагола.
6. Глаголска категорија персоналности.
7. Категорија глаголског лица.
8. Категорија глаголског времена у украјинском језику.
9. Транспозиција глаголских времена.
10. Облици претерита у украјинском језику у поређењу са српским.
11. Глаголски облици за будуће време у украјинском језику у поређењу са српским.
12. Будуће време глагола и епистемична модалност.
13. Категорија глаголског начина у украјинском језику.
14. Начин и модалне категорије.
15. Облици и употреба индикатива.
16. Индикатив и епистемичка модалност.
17. Кондиционал – грађење и употреба.
18. Оптативни кондиционал.
19. Кондиционал и модалне категорије.
20. Облици и употреба императива.
21. Заповедни императив.
20. Императив и деонтичка модалност.
21. Императивне парадигме у украјинском језику.
22. Категорија прелазности у украјинском језику.
23. Морфолошки, семантички и етимолошки показатељи прелазности/непрелазности глагола.
24. Центар и периферија категорије прелазности у украјинском језику.
25. Неутрализација прелазности глагола.
26. Категорија глаголског стања. Дијетеза.
27. Предикативни безлични облици на *-но, -то*.
28. Категорија аспектуалности. Опште карактеристике.
29. Лексичко-граматичка аспектуалност.
30. Морфолошка категорија глаголског вида у украјинском језику.
31. Видски парови и начин њиховог образовања у украјинском језику.
32. Двовидски глаголи (акцентско разликовање вида).
33. Категорија начина глаголске радње (категорија акционалности).
34. Резултативни глаголи.
35. Фазни глаголи.
36. Глаголи са допунском семом степена интензитета.
37. Дистрибутивни и кумулативни глаголи.
38. Разликовање глаголских коњугација помоћу суфикса инфинитивног облика.
49. Алтернација сугласника у основи презента глагола 1. конјугације.
40. Алтернација сугласника у основи презента глагола 2. конјугације.

41. Структура глаголских прилога, њихове видске карактеристике.
42. Функционалне карактеристике прилога.
43. Типологија прилога.
44. Категорија степена поређења код прилога.
45. Речце као речи-морфеме.
46. Везници као речи-морфеме.
47. Предлози као речи-морфеме.
48. Узвици као речи-реченице.
49. Речце као речи-реченице.
50. Однос творбе речи према осталим језичким нивоима.
51. Основни типови творбе речи.
52. Префиксална творба глагола.
53. Суфиксална глаголска творба.
54. Префиксално-суфиксална глаголска творба.
55. Суфиксално-постфиксална глаголска творба.
56. Префиксално-постфиксална глаголска творба.
57. Префиксално-суфиксално-постфиксална глаголска творба.
58. Творба прилога.

* На сајту www.bgukrajinstika.edu налазе се све информације о он-лајн литератури која може бити од помоћи студентима у савладавњу градива из Украјинског језика 2 – речници, енциклопедије, уџбеници.